

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Výminkáři**

Autor: **Karel Václav Rais**

Vydavatel: **Fr. Šimáček**

Vydáváno v letech: **1891**

Stránky: **90, 91, 92, 93**

Kátle ji pohladila po tvářích a řekla polohlasem: „I vždyt, maličká, dědeček zase přijede; co pak by tomu řekla maminka?“

„Kde máte Báru, abych ji přec viděla, nevěstu!“ ptala se Nanka.

„Je někde ve stodole, práce máme pořád plno!“ odpověděla Moračka, ale věděla, že Bára ve stodole není, že stojí na zahradě s Václavem.

Dnes tu byl Václav poprvé a Morákovi nebránili, aby si popovídali; tak ani Bára nevěděla, co se ve svět-nici děje.

Hospodyně přinesla dědečkovi šaty a Kátle mu pomáhala, aby se teple ustrojil; byla to bída a dědeček nejednou hlasitě zasténal.

Kátle pak vzkázala do hospody pro Nálevku a když přijel, naložili nejprve truhlu a pak snášeli dědečka. Stálo to mnoho vzdechů, nežli jej na lavici u kamen posadili. Teď teprve bylo patrné, jak rychle schátral, byla ho sotva polovička a kůže mu v líci visela. To nebyl již kmotránek Stríhavka jako růže!

Baruška na peci plakala, že chce s dědečkem; když vzlykot její hlasitě pronikl, povídal jí dědeček: „Jenom neplač, než se párkrát vyspíš, budu zase tu, zase budeme povídat a pak teprve budeme spolu hodně chodit do kostela.“

„Ty knížky si tu zrovna nechám, dědečku!“

„Nech, беруško, nech,“ odpověděl a myslil si: ať má po mně pamatku. Kdo ví, jak mu v té chvíli kmitlo hlavou, co mu tenkrát v Oujezdě řekl Břízek: „Dokud je to malé, líská se to k člověku a jednoho div by nesnědlo; když je to starší, mrzí je, že jíte, chodíte, dýcháte a nejraději jsou, když vás vynášejí ze stavení.“

Pak udělal Nance, Málce a Barušce po křížku a řekl: „Tak tu buďte s pánem, on vás račiž opatrovat; mějte se dobře — snad se už vícekrát —“ Výminkář

nedořekl, snad k vůli Barušce; ta chuděrka plakala, až bylo žalno na ni popatřiti.

Najednou vyletěla na síň a volala po matce: „Maminko, dědečka nám odvázejí!“

Dědečka chtěli již vynášeti, když Bára přiběhla do dveří. —

„Jsem rád, holka, že tě ještě vidím; pán bůh ti dej štěstí a zachovej ode všeho zlého!“ přivítal ji staroušek.

Bára, zulíbavši mu vetché ruce, spustila pláč.

Tu již Morák dceru odstrčil a vzal dědečka u hlavy, Málka u nohou; na voze uložila si ho Kátle do vystlaných peřin a sedla k němu. Tam nahmátla svůj žoklík, honem vyndala dvě buchty a s vozem podala je Barušce. Bára vyhoupla se také na vůz a naklonivši se k dědovi šeptala: „Já za to, dědečku, nemohu, až budeme my hospodařit, přijedu si pro vás. Aby vám bůh oplatil vším dobrým, co jste mému dítěti prokázal.“

„Budte tu všickni s pánem bohem!“ volal dědeček jako tenkrát, když jej Morák vyvážel z výminků. Vůz vyjel ze dvora a u Moráků vrátili se do světnice.

Tak odjížděl dědeček Stríhavka po sedmidedelním pobytu u dcery nejstarší k dceři nejmladší.

„Ale lidičky, téhle naší Kátle se musí vést,“ začala ve světnici Nanka.

„Je jako rozpuk!“ odpovídala Moračka a stále ještě kuchtila; čekala s obědem, až se také Bičístovi hnou.

„Ale poslouchajte, lidé, alespoň dva dědečkovy polštáře nám přeci dáte, vždyť vám ostane svrchnice, a to ostatní zboží —“

„Víš, Nanko, sedm neděl jsme ho živili a teď máme vybavit Báru!“ horlila Málka.

„Ale vždyť jste také brali jeho výměnek! Ostatně, prosím vás, nedělejte s tím živením a starostmi tolik řeči, vždyť nejsem slepá!“

„No, požehnej vám je pán bůh!“ odsekla Moračka a dala Nance polštáře.

Po odjezdu dědečkově zůstala Baruška na záspi samotna; byla opřena o stěnu a plakala lítostivě.

Náhle uchopily ji dvě mužné ruce a někdo tiskl ji k prsům.

Byl to Václav. Z náruče dědovy dostalo se dítě v náruč otcovskou . . .

Bičičtě, pokud byl u Moráků, pořád se jen usmíval, pokuřoval a kromě pozdravu ani nepromluvil; když pak vyjeli ze dvora, obrátil se s kozlíka tázavě na ženu.

„I vždyt už nic neměl, tot oni by ho byli drželi všemi desíti a nevzkazovali; hnedle doma mně to napadlo. Ale, pane, pospíšil si s tím“ — řekla mu Nanka.

Zvuk rachlíků rozléhal se tichou krajinou, kůň supal a saně svištěly po umrzlém, lesklém sněhu . . .

* * *

Na podhoří krkonošském počaly vanouti teplejší větry; se strání crčely stružky do potoka, který uprostřed údolí loukou se valil. Lesy nahoře na stráních byly beze sněhu, ale za to tmavy, skoro černy. Na trávnicích po lese rozvíjely se prvé sněženky, u potoka chvěly se zvonečky bledulí; skřivan jásal nad roztávajícími poli. Sluneční paprsky mile ozlacovaly stráně, na nichž byly jenom zbytky prohnědlé trávy a chaloupky bílé a červeně či černě nabarvené, jež rozestaveny byly po stráních jako domečky na dětském Betlemě.

Začínalo jaro, rajske ty dny plné svěžesti — a při nich v jednom z domků na strání dědeček Stríhavka zvolna odumíral světu. Pomyšlení mu činili, láskou jej obsypávali všickni, Kátle, Petřivý i ta jejich drobotina, ale nadarmo, bylo pozdě. Nepomohl ani peckovský doktor ani sedlák z Doubravy. Dědečkovi se i časem

paměť kalila, pletl si pak jména z rodin svých dcer a říkal Kátli Bára a děti byly samé Barušky.

Ale za jasných chvílek říkával: „Tady jsem byl rád, tady jsem byl u svých,“ a veseleji zíral na děti, jež tak starostlivě jej pozorovaly.

Jindy si povídal: „Už to jde se mnou ke konci, jde to výš a výše; až to dojde k srdci, bude konec.“

Pořád se mu zdávalo o nebožce stařence. A tak jednou večer, když rodina seděla kolem stolu a naslouchala těžkému dědečkovu dechu, počal staroušek slabě a trhavě hovořiti:

„Slyšíš, Kátle, bič praská — už jedou. Už to hrčí před chalupou — ven nechod, ať maminka myslí, že spíme. Hele — už si otírá boty, síň otvírá — tady ji máme — vítám tě, maminko!“

Za chvíli potom dědeček shasl — babička si proň přišla. —

Třetího dne byl z horské vísky smutný, tichý pohřeb. Z přátel v Třemešnici a na Zvlkánce nepřišel nikdo, ačkoli dobře o tom věděli. Nepřišla Bára, ani Václav, ani malá Baruška chudinka; začínalo jaro, práce v poli bylo plno, jak mohli odejítí . . .

Teprve po několika dnech poslala si Nanka do Borovnice posla se vzkazem, že přece po dědečkovi musilo zůstat mnoho dobrého šatstva a prádla, aby tedy její díl poslali, že Bičístě je asi v té velikosti jako byl dědeček a dozajista dobře mu to padne.

Kátle vyhověla sestře beze slova, učinila tak i Morákům. —

Takový byl konec života výminkáře Stříhavky, kmo-tránka jako růže.

